

Δελτίο Τύπου ΕΠΙΨΥ

Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα κατά του Καπνίσματος, 31 Μαΐου 2021

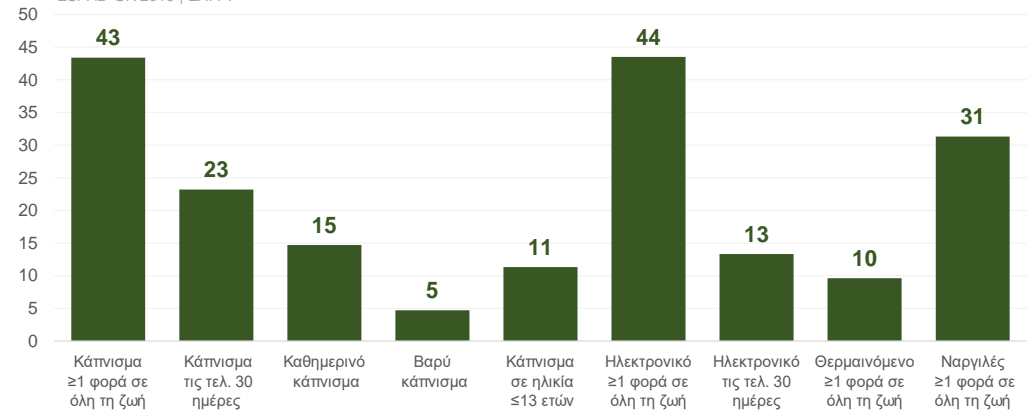
Λιγότεροι έφηβοι στην Ελλάδα ξεκινούν σήμερα το κάπνισμα τσιγάρου από οποιαδήποτε άλλη περίοδο στο παρελθόν για την οποία υπάρχουν δεδομένα. Ωστόσο, προβληματισμό προκαλεί η αύξηση της χρήσης του ηλεκτρονικού τσιγάρου, καταδεικνύοντας ότι μολονότι απευθύνεται στους ενήλικες ως μέσο διακοπής του καπνίσματος, το προϊόν αυτό έχει πετύχει να διεισδύσει και μεταξύ των εφήβων, ανεξάρτητα με το εάν αυτοί καπνίζουν ή όχι παραδοσιακά τσιγάρα.

Τα παραπάνω προκύπτουν από τις πρόσφατες έρευνες του ΕΠΙΨΥ στο σχολικό πληθυσμό, οι οποίες περιλαμβάνουν ερωτήσεις για το κάπνισμα και τα ευρήματα των οποίων είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα του Ινστιτούτου στο www.epipsi.gr.

Ένας στους 4 μαθητές Λυκείου καπνίζει

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το ΕΠΙΨΥ, αν και η πλειονότητα (57%) των μαθητών 16-18 ετών (μαθητές Λυκείου) στην Ελλάδα δεν έχουν καπνίσει ποτέ τσιγάρο, σχεδόν ένας στους 4 (23%) έχει καπνίσει πολύ πρόσφατα, τις 30 τελευταίες ημέρες, ένας στους 7 (15%) καπνίζει καθημερινά, ενώ σε ποσοστό 5% καπνίζουν τουλάχιστον μισό πακέτο τσιγάρα καθημερινά

(%) Κάπνισμα στους μαθητές Λυκείου (16-18 ετών) στην Ελλάδα
ESPAD-GR 2019 | ΕΠΙΨΥ

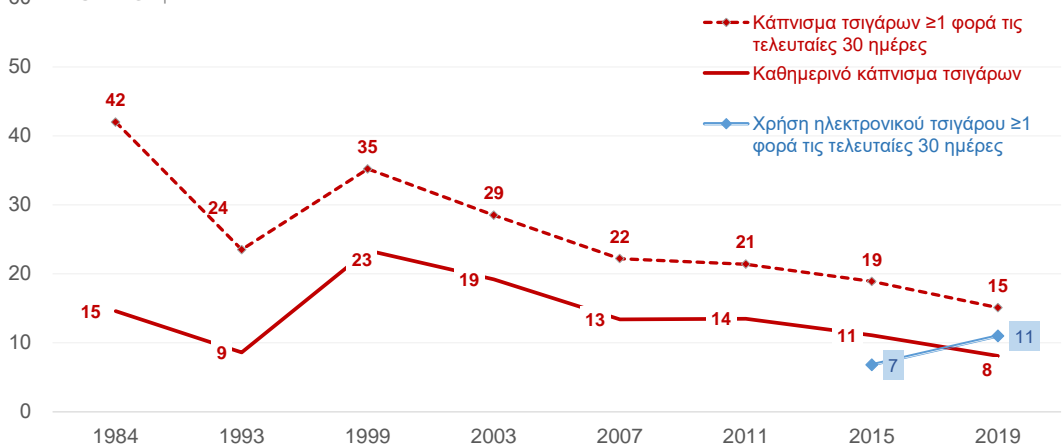

(δηλαδή καπνίζουν βαριά). Μάλιστα τα ποσοστά του καπνίσματος αυξάνονται σημαντικά όσο αυξάνεται η ηλικία των μαθητών—από την Α΄ στη Γ΄ Λυκείου. Όπως επισημαίνει η Ομοτ. Καθηγήτρια της Ιατρικής Σχολής του ΕΚΠΑ και υπεύθυνη των μαθητικών ερευνών στο ΕΠΙΨΥ, κυρία Α. Κοκκέβη, «*δεδομένης της υψηλής συσχέτισης που έχει η έναρξη του καπνίσματος σε πολύ μικρή ηλικία με την επακόλουθη εξάρτηση στη νικοτίνη, οι έφηβοι που καπνίζουν σήμερα έχουν μεγαλύτερη πιθανότητα αφενός να δυσκολευτούν να διακόψουν το κάπνισμα, αφετέρου να βιώσουν τις αρνητικές συνέπειες του καπνίσματος για την υγεία τους αργότερα στη ζωή τους*».

Μειώνεται διαχρονικά το κάπνισμα τσιγάρου στους εφήβους

Συνεχίζεται και σήμερα η σταθερή -σε ολόκληρη τη διάρκεια της τελευταίας 20ετίας- βελτίωση σε όλους τους δείκτες του καπνίσματος τσιγάρων στους εφήβους—ενδεικτικό, σύμφωνα με το ΕΠΙΨΥ, του ότι κάτι φαίνεται να έχει αλλάξει ανεπισημασμένο στη στάση των εφήβων απέναντι στο τσιγάρο. Στους 16χρονους, για παράδειγμα, τσιγάρο καπνίζει ένας στους 3 (35%) πριν από 20 χρόνια, αλλά σχεδόν ένας στους 7 σήμερα (15%). Είναι αξιοσημείωτο ότι η μείωση

(%) Κάπνισμα τσιγάρων καπνού και ηλεκτρονικού τσιγάρου στους 16χρονους μαθητές
ESPAD-GR | ΕΠΙΨΥ

στα ποσοστά του καπνίσματος στους 16χρονους την τελευταία 5ετία συνοδεύεται από σημαντικές μειώσεις και στα ποσοστά εκείνων που θεωρούν «ακίνδυνο» το περιστασιακό (από 66% το 2015 60% το 2019) και το βαρύ κάπνισμα (από 17% το 2015 στο 4% το 2019). Όπως παρατηρεί η επιστημονικά υπεύθυνη της έρευνας, «*τα παραπάνω ευρήματα είναι ενθαρρυντικά και σε ένα μεγάλο βαθμό τεκμηριώνουν τη θετική επίδραση των προληπτικών παρεμβάσεων που αναπτύσσονται όλα αυτά τα χρόνια στη χώρα μας*».

Η διείδυση του ηλεκτρονικού τσιγάρου

Ωστόσο, για το ΕΠΙΨΥ, το οποίο παρακολουθεί τη συμπεριφορά αυτή για περισσότερο από μία 30ετία, δεν μπορεί να υπάρξει εφησυχασμός. Διότι, περισσότεροι από δύο στους 5 μαθητές του Λυκείου (44%) αναφέρουν ότι έχουν κάνει χρήση ηλεκτρονικού τσιγάρου έστω και μία φορά, ενώ ένας στους 8 (13%) κάνει χρήση του αυτήν την περίοδο. Μάλιστα, την τελευταία 5ετία έχει αυξηθεί το ποσοστό των 16χρονων (μαθητές της Α΄ Λυκείου) που έχουν κάνει χρήση ηλεκτρονικού τσιγάρου έστω και μια φορά στη ζωή (από 19% το 2015 σε 35% το 2019) αλλά και όσων κάνουν χρήση αυτήν την περίοδο (από 7% σε 11%). Η παραπάνω τάση είναι ενδεικτική αφ' ενός της μεγάλης διείδυσης των νέων προϊόντων καπνίσματος στους εφήβους, αφ' ετέρου της ανάγκης για προσαρμογή των προγραμμάτων πρόληψης σε αναδυόμενες συμπεριφορές υψηλού κινδύνου. Σύμφωνα με το ΕΠΙΨΥ «*Το επίκεντρο της πρόληψης και των πολιτικών κατά του καπνίσματος δεν μπορεί να είναι πλέον μόνο τα παραδοσιακά τσιγάρα. Διότι, όπως δείχνουν τα ερευνητικά δεδομένα, μια σημαντική μερίδα εφήβων πειραματίζεται ή χρησιμοποιεί σήμερα μια γκάμα συσκευών καπνίσματος, η οποία περιλαμβάνει από τον κλασικό ναργιλέ, έως το ηλεκτρονικό και το θερμαινόμενο τσιγάρο*». Είναι χαρακτηριστικό ότι -σύμφωνα με τα στοιχεία του ΕΠΙΨΥ- περισσότεροι από τέσσερις στους 5 (85%) μαθητές Λυκείου θεωρούν «ακίνδυνη» τη χρήση ηλεκτρονικού τσιγάρου 1-2 φορές, σχεδόν τρεις στους 4 (73%) θεωρούν το ίδιο για το ναργιλέ και σχεδόν τρεις στους 5 (58%) θεωρούν ακίνδυνο τον πειραματισμό με το θερμαινόμενο τσιγάρο.

Η σημασία των ερευνών

Όπως επισημαίνει η υπεύθυνη των μαθητικών ερευνών στο ΕΠΙΨΥ, κυρία Ά. Κοκκέβη, «*Η συνέχιση της διαχρονικής παρακολούθησης μέσω των επιδημιολογικών μελετών στους εφήβους αποτελεί ανάγκη και πολύτιμο οδηγό για την έγκαιρη διάγνωση εξαρτητικών και άλλων συμπεριφορών κινδύνου στην ευαίσθητη αυτή ηλικία καθώς και για την αξιολόγηση των προληπτικών παρεμβάσεων*».

Περισσότερα δεδομένα για το κάπνισμα

Περισσότερα δεδομένα για το κάπνισμα στους εφήβους είναι διαθέσιμα στην Έκθεση αποτελεσμάτων και γενικότερα στην ιστοσελίδα του ΕΠΙΨΥ, στο σύνδεσμο: <https://www.epipsi.gr/index.php/research/96-ereuna-espad>

Ίσως ενδιαφέρουν

- Σχεδόν τρεις στους 4 (78%) μαθητές Λυκείου αναφέρουν το 2019 ότι θα τους ήταν «εύκολο» να βρουν τσιγάρα σε περίπτωση που θα ήθελαν, τρεις στους 4 (77%) αναφέρουν ότι τουλάχιστον ένα άτομο στο φιλικό τους κύκλο καπνίζει και περισσότεροι από δύο στους 3 (70%) ότι κάποιος από τους γονείς τους κάπνιζε ή καπνίζει τσιγάρα.
- Τα αγόρια καπνίζουν σε σημαντικά υψηλότερο ποσοστό από τα κορίτσια, τόσο παραδοσιακά όσο ηλεκτρονικά τσιγάρα. Τα αγόρια επίσης θεωρούν σε υψηλότερο ποσοστό το κάπνισμα «ακίνδυνο».
- Με την ηλικία αυξάνεται σημαντικά το ποσοστό εφήβων που καπνίζουν. Ενδεικτικά, πολύ πρόσφατο κάπνισμα (τις 30 τελ. ημέρες), αναφέρουν το 15% των 16χρονων, το 23% των 17χρονων και το 32% των 18χρονων. Αντίστοιχα, με την ηλικία αυξάνεται και το ποσοστό εφήβων που θεωρούν το κάπνισμα «ακίνδυνο».
- Υψηλότερο ποσοστό μαθητών από αναλογικά χαμηλότερο οικονομικό επίπεδο αναφέρουν κάπνισμα έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή, καθημερινό κάπνισμα και πρώτο τσιγάρο σε πολύ μικρή ηλικία, συγκριτικά με τους συνομηλίκους τους από μέσο και ανώτερο οικονομικό επίπεδο. Ωστόσο, δεν παρατηρούνται διαφορές μεταξύ των οικονομικών επιπέδων στο πρόσφατο και «βαρύ» κάπνισμα. Υψηλότερο ποσοστό μαθητών οικογενειών από αναλογικά υψηλότερο οικονομικό επίπεδο αναφέρουν χρήση ηλεκτρονικού τσιγάρου έστω και μία φορά σε όλη τη ζωή και πρόσφατα και χρήση ναργιλέ.
- Στην Ελλάδα καταγράφεται χαμηλότερο ποσοστό 16χρονων καπνιστών (15%) συγκριτικά με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (20%) παρά το γεγονός ότι οι έφηβοι στην Ελλάδα απαντούν σε υψηλότερο ποσοστό ότι έχουν εύκολη πρόσβαση σε τσιγάρα.

Η «Πανελλήνια έρευνα στο σχολικό πληθυσμό για τη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών και άλλες εξαρτητικές συμπεριφορές» διενεργείται ανελλιπώς ανά 4ετία από το 1984, αρχικά από την Ψυχιατρική Κλινική του ΕΚΠΑ και ακολούθως το ΕΠΙΨΥ και είναι η μόνη έρευνα στη χώρα μας η οποία εστιάζει στη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών αλλά -πιο πρόσφατα- και σε άλλες αναδυόμενες εξαρτητικές συμπεριφορές. Από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 αποτελεί σκέλος της γνωστής Πανευρωπαϊκής έρευνας ESPAD (www.espad.org). Η έρευνα πραγματοποιείται με την έγκριση του Υπουργείου Παιδείας και η μεθοδολογία της βασίζεται στο πρωτόκολλο της πανευρωπαϊκής έρευνας ESPAD. Η συλλογή των στοιχείων γίνεται στη σχολική τάξη, μέσω της χορήγησης ανώνυμου ερωτηματολογίου. Το 2019 συμμετείχε στην έρευνα πανελλήνιο αντιπροσωπευτικό δείγμα 17.733 μαθητών ηλικίας 16-18 ετών, από 351 Ενιαία Λύκεια και ΕΠΑΛ. Η Έρευνα έλαβε μερική χρηματοδότηση από το Υπουργείο Υγείας, το European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (EMCDDA) και τον Οργανισμό Κατά των Ναρκωτικών (ΟΚΑΝΑ).